

Kas ir budisms?

Ajahn Brahmavamso

Bodhinyāna budistu klostera abats,
Rietumaustrālijas budistu biedrības garīgais direktors,
Pērta, Austrālija

Šo eseju drīkst pavairot izplatīšanai par brīvu tikai ar autora atļauju.
Atļauja tulkošanai un publicēšanai saņemta no autora 2013. gada augustā.
Tulkojusi Rudīte Saliņa

Ievads

Jau vairāk nekā 2500 gadus reliģija, ko mēs šodien pazīstam kā budismu, ir bijusi sākotnējais iedvesmas avots daudzām veiksmīgām civilizācijām, bijusi par pamatu izciliem kultūras sasniegumiem, kā arī bijusi ilgstošs un nozīmīgs palīgs miljoniem cilvēku, viņu dzīves mērķa meklējumos. Mūsdienās ļoti daudz visdažādākās izcelsmes vīriešu un sieviešu viscaur pasaulē seko Budas mācībām. Tātad, kas bija Buda, un par ko ir viņa mācības?

Buda

Cilvēks, vārdā Siddhattha Gotama, kurš vēlāk kļuva par Budu, piedzima apmēram pirms 2600 gadiem kā princis kādā mazā teritorijā, ko mēs tagad zinām kā vietu tuvu Indijas un Nepālas robežai. Lai gan viņš uzauga greznā komfortā, baudot aristokrāta statusu, nekādi materiālie labumi nevarēja noslēpt dzīves nepilnības no neparasti zinātkārā jaunā cilvēka. 29 gadu vecumā viņš pameta labklājību un ģimeni, lai dotos dziļākas dzīves jēgas meklējumos attālos mežos un kalnos Indijas ziemeļrietumos. Viņš mācījās pie tā laika gudrākajiem reliģiskajiem skolotājiem un filozofiem. Apguvis visu, ko tie varēja piedāvāt, viņš nesaņēma atbildes, pēc kurām lūkojās. Tad viņš cīnījās, ejot pa sevis pakļaušanas ceļu, praktizējot askētismu līdz tā galējībām, bet vēl joprojām viss veltīgi.

Tad, 35 gadu vecumā, maija pilnmēness naktī, sēžot zem koka lapotnes, viņš attīstīja savu prātu dziļā, spīdošā un mierīgā meditācijā; šis koks tagad ir zināms kā Bodhi koks, un tas atradās attālā birzī Nerandžaras upes krastā. Izmantojot šo ārkārtīgi skaidro prātu, ar tā aso, caururbjošo spēku, kas radies no dziļa iekšējā klusuma un miera, viņš pievērsa savu uzmanību tam, lai izzinātu patiesību par prātu, visumu un dzīvi. Tā viņš guva augstāko apgaismību, un no tā brīža viņš kļuva zināms kā Buda, Atmodušais.

Viņa apgaismība sastāvēja no visdziļākajām un visu aptverošām atklāsmēm par prāta un visu parādību dabu. Šo apgaismību viņam neatklāja kāda dievišķa būtne; tas bija viņa paša paveiktais, balstoties uz dziļākiem meditācijas līmeņiem un ļoti skaidro prāta pieredzi. Tas nozīmēja, ka viņš bija brīvs no alku važām, nelabvēlības un maldiem, ka visas iekšējās ciešanas bija novērstas, un ka viņš bija ieguvis nesatricināmu mieru.

Budas mācības

Sasniedzis pilnīgas apgaismības mērķi, nākamajos 45 gadus viņš pavadīja mācot ceļu, kuram uzcītīgi sekojot, jebkurš, neatkarīgi no izcelsmes vai dzimuma, sasniegs to pašu pilnīgo apgaismību. Mācības par šo ceļu tiek dēvētas par Dhammu; šī vārda burtiskā nozīme ir visu lietu daba jeb eksistences pamatpatiesība. Šajā brošūrā nav iespējams izklāstīt pilnīgu visu šo mācību aprakstu, bet sekojošās septiņas tēmas dos jums pārskatu pat to, ko Buda mācīja.

1. Izpētes ceļš

Buda stingri brīdināja pret aklu ticību un mudināja sekot patiesas izpētes ceļam. Viņš norādīja, cik bīstami ir balstīt savu ticību uz sekojošiem pamatiem: baumas; tradīcija; tamdēļ, ka daudzi citi saka, ka tas tā ir; senu svēto rakstu autoritāte; pārdabiskas būtnes vārdi; ticība skolotājam, vecākiem cilvēkiem vai priesteriem. Tā vietā cilvēks saglabā atvērtu prātu un pamatīgi izpēta savas dzīves pieredzi. Kad cilvēks pats redz, ka konkrētais uzskats ir saskaņā gan ar pieredzi, gan ar saprātu, un ved uz laimi sevi pašu un citus, tad tas ir jāpieņem un jādzīvo saskaņā ar to!

Šis princips, protams, attiecas arī uz paša Budas mācībām. Tās jāapdomā un jāizpēta, izmantojot prāta skaidrību, kas radusies pateicoties meditācijai. Kad meditācija padziļinās, cilvēks ar vērīgu beidzot var ieraudzīt šīs mācības pats, un tikai tad tās kļūst par sevis paša patiesību, kas sniedz svētlaimīgu atbrīvošanos. Tam, kurš iet pa izpētes ceļu, ir nepieciešams būt iecietīgam. Iecietība nenozīmē, ka cilvēkam jāpieņem katra ideja vai uzskats, bet gan nav jākļūst dusmīgam par to, kas šķiet nepieņemams. Turpinot ceļu, lietas, kurām sākotnēji nevarēja piekrist, var izrādīties patiesas. Šādā iecietīgas izpētes garā te būs dažas no Budas pamatmācībām.

2. Četras cēlās patiesības

Galvenā Budas mācība nefokusējas uz filozofiskām spekulācijām par Dievu – radītāju, visuma rašanos vai nonākšanu un mūžīgu palikšanu debesīs. Tā vietā mācība koncentrējas uz pieņemtu realitāti par cilvēka ciešanām un steidzamu nepieciešamību atrast pastāvīgu atbrīvošanos no visa veida neapmierinātības. Kādā no Budas līdžībām tiek runāts par vīru, kurš ir ievainots ar saindētu bultu; vīrs atteiktos saņemt ārsta palīdzību, pirms viņš nebūs uzzinājis, kurš ar to bultu šāva, šāvēja sociālo statusu, no kurienes viņš nācis, kāda veida loku viņš izmantoja, no kāda materiāla bija bulta... Šis muļķa vīrs pavisam droši nomirtu, pirms visi viņa jautājumi tiktu atbildēti. Gluži tāpat Buda teica, ka mūsu vissteidzamākā nepieciešamība ir atrast pastāvīgu atbrīvošanos no atkārtojošās neapmierinātības, kas laupa mums laimi un atstāj mūs nesaskaņās. Filozofiskās spekulācijas ir otršķirīgas savā nozīmībā, un tās labāk atlikt līdz laikam, kad meditācijā prāts ir attīstīts līdz tādai stadijai, ka cilvēks ir spējīgs skaidri izmeklēt jautājumu un ieraudzīt patiesību pats.

Tātad, galvenā Budas mācība, ar kuru ir saistītas visas pārējās viņa mācības, ir Četras cēlās patiesības:

1. Cilvēki un visas citas būtnes cieš no visāda veida vilšanās, skumjām, diskomforta, trauksmes u.t.t. Dzīve ietver ciešanas. Visas būtnes ir pakļautas vecumam, slimībām un nāvei. Īsumā, tās ir pakļautas ciešanām.

2. Pamatcēlonis šīm ciešanām ir alkas – alkas pēc maņu baudām, pēc eksistences, pēc neeksistences vai pēc tā, lai lietas ir savādākas nekā tās ir. Alku “degviela” ir patikas un nepatikas, alku dzinulis ir “es” un “mans” ilūzija, kas savukārt rodas no nepareizas izpratnes par realitātes patieso dabu (skatīt tematu Nr.7).

3. Ciešanas beidzas tad, kad beidzas alkas. Ciešanām pienāk gals piedzīvojot apgaismību. Šis ir apgaismības sasniegums – Nibbāna. Apgaismība ir pilnīga atlaišana ilūzijai par pastāvīgu un neatkarīgu “es” vai “dvēseli”. Apgaismots cilvēks tiek dēvēts par Arahantu.

4. Šī mierīgā un svētlaimīgā apgaismība ir sasniedzama caur pakāpenisku treniņu – ceļu, kas tiek dēvēts par Vidusceļu jeb Astonkārto ceļu.

Būtu maldīgi dēvēt šo mācību par pesimistisku, balstoties uz to, ka tā sākas ar koncentrēšanos uz ciešanām. Drīzāk, budisms ir reālistisks, jo nesatricināmi pieņem patiesību par dzīves daudzajām ciešanām, un tas ir optimistisks, jo parāda problēmas galīgo risinājumu: Nibbānu – apgaismību šajā dzīvē! Tie, kuri ir sasnieguši šo galīgo mieru, ir iedvesmojoši piemēri, kas reizi par visām reizēm parāda, ka budisms nav pesimistisks, bet ir ceļš uz patiesu laimi.

3. Vidusceļš jeb Astoņkārtīgais ceļš

Ceļš uz visu ciešanu izbeigšanos tiek saukts par Vidusceļu, jo tas izvairās no divām galējībām, no kurām viena ir izdabāšana maņām un otra ir sevis pakļaušana. Tikai tad, kad ķermenis ir pietiekoši komfortabls, taču nepārspīlējot, prātā ir skaidrība un spēks, lai meditētu dziļi un atklātu patiesību. Šis Vidusceļš sevī ietver tikumības, meditācijas un gudrības uzcītīgu attīstīšanu; detalizētāk tas ir izskaidrots kā Astoņkārtīgais ceļš:

1. Pareiza izpratne.
2. Pareiza doma.
3. Pareiza runa.
4. Pareiza rīcība.
5. Pareizs dzīvesveids.
6. Pareiza piepūle.
7. Pareiza apzinātība.
8. Pareiza koncentrēšanās.

(Vārda “pareizs” nozīme – tāds, kas ir laimi un apgaismību sekmējošs.)

Pareiza runa, rīcība un dzīvesveids sastāda tikumības jeb morāles treniņu. Praktizējošam laicīgajam budistam tas sastāv no piecu budistu uzvedības principu uzturēšanas, kas nozīmē atturēšanos no šādām darbībām:

1. Tīša jebkuras dzīvas būtnes nogalināšana.
2. Apzināti piesavināties to, kas pieder citam.
3. Slikta seksuāla uzvedība, īpaši laulības vai romantisku attiecību pārkāpums.
4. Melošana un solījumu neturēšana.
5. Alkohola un apstulbinošu zāļu vai narkotiku lietošana, kas noved pie apzinātības un morāles principu izpratnes vājināšanās.

Pareiza piepūle, apzinātība un koncentrēšanās attiecas uz meditācijas praksi, kas attīra prātu caur svētlaimīgiem iekšējā miera un klusuma stāvokļiem, kā arī spēcina prātu, lai tas spētu izprast dzīves jēgu dziļas atklāsmes brīžos.

Pareiza izpratne un doma ir izpausme Budas gudrībai, kas izbeidz visas ciešanas, pārveido personību un sniedz nesatricināmu mieru un nenogurdināmu līdzjūtību.

Pēc Budas domām nav iespējams pilnveidot meditāciju, ja nav pilnveidota tikumība, un nav iespējams nokļūt līdz apgaismības gudrībai, ja nav pilnveidota meditācija. Tātad, budisma ceļš ir pakāpenisks; vidusceļš, kas sastāv no tikumības, meditācijas un gudrības, ir izskaidrots Astoņkārtīgajā ceļā un ved uz laimi un atbrīvošanos.

4. Kamma

Kamma nozīmē darbību. Saskaņā ar kammām likumiem mūsu darbībām, kas veiktas ar nodomu, ir neizbēgams rezultāts. Ir darbības, veiktas caur ķermeni, runu un prātu, kas ved uz kaitēšanu sev, kaitēšanu otram un kaitēšanu abiem. Šādas darbības tiek dēvētas par sliktu un nederīgu kammu. Tās ir alku, nelabvēlības un maldu rosinātas, un tāpēc, ka tās dod sāpīgus rezultātus, tās nevajag darīt.

Ir darbības, veiktas caur ķermeni, runu un prātu, kas ved uz labklājību sev, labklājību otram un labklājību abiem. Šādas darbības tiek dēvētas par labu un derīgu kammu. Tās ir devības, līdzjūtības un gudrības rosinātas, un tāpēc, ka tās dod patīkamus rezultātus, tās vajag darīt, cik vien bieži iespējams. Daudz no tā, ko cilvēks piedzīvo, ir paša iepriekš radītās kammām rezultāts. Tādējādi, kad notiek nelaime, tā vietā, lai vainotu kādu citu, cilvēks var palūkoties uz pagātnē pieļautajām kļūdām savā uzvedībā. Ja kļūda ir atrasta, tās piedzīvotās sekas padarīs cilvēku uzmanīgāku nākotnē. Kad notiek kas laimīgs, tā vietā, lai uztvertu to kā pašu par sevi saprotamu, cilvēks var ielūkoties pagātnes labajā kammā, kas bija par iemeslu laimei. Ja cilvēks var atrast to iemeslu, tā piedzīvotie patīkamie rezultāti iedrošinās radīt vairāk labas kammām nākotnē.

Buda norādīja, ka nevienas dievišķas vai cita veida būtnes spēkos nav apturēt labas un sliktas kammām sekas. Realitāte, ka cilvēks ļauj to, ko sēj, dod budistam spēcīgu stimulu izvairīties no visu veidu sliktas kammām un darīt labu kammu, cik vien daudz iespējams.

Lai gan nav iespējams izvairīties no sliktas kammām rezultātiem, ir iespējams mazināt to smagumu. Karote sāls, pievienota ūdenim glāzē, padara ūdeni ļoti sāļu, toties tā pati karote sāls, pievienota saldūdens ezeram, nemaina ūdens garšu gandrīz nemaz. Līdzīgi, sliktas kammām rezultāti cilvēkam, kas radis darīt pavisam nedaudz labas kammām, ir patiesi sāpīgi, turpretī tādas pašas sliktas kammām rezultāti cilvēkam, kas radis darīt ļoti daudz labas kammām, ir knapi jūtami.

Tādējādi šie dabīgie kammām likumi kļūst par spēcīgu iemeslu budisma morāles un līdzjūtības praksei mūsu sabiedrībā.

5. Pārdzimšana

Buda skaidri atcerējās daudzas no savām iepriekšējām dzīvē. Pat šodien daudzi mūki un mūķenes, kā arī citi cilvēki, atceras savas iepriekšējās dzīves. Šāda spēcīga atmiņa ir dziļas meditācijas rezultāts. Tiem, kuri atceras savas iepriekšējās dzīves, pārdzimšana kļūst par īstenību, kas ļauj ieraudzīt šo dzīvi daudznozīmīgā perspektīvā.

Kammām likumi ir izprotami tikai daudzu dzīvju kontekstā, jo dažreiz kamma nobriest tikai pēc ilgāka laika, kas pārsniedz vienas dzīves robežas. Pateicoties, piemēram, tādām derīgām darbībām dzīvē kā devība, mīlošā labvēlība, laba tikumība un palīdzēšana citiem, cilvēks nākamajā dzīvē var pārdzimt labvēlīgos apstākļos. Tas nenozīmē, ka cilvēks pārdzims labklājīgā ģimenē vai ar veselīgu ķermeni. Cilvēks var piedzimt materiāli pietiekoši nodrošinātā ģimenē un vidē, kas veicina dzirdēt Dhammu, praktizēt to un sasniegt Nibbānu. Cilvēks var piedzimt labklājīgā ģimenē, kuras dzīvesveids nav labs, un tad, ierauts šajā sliktajā vidē, var nebūt spējīgs dzirdēt un praktizēt Dhammu. Daudzi jauni cilvēki no bagātām ģimenēm aizraujas ar narkotikām, dara daudz nederīgas lietas un izposta savu dzīvi, kamēr daži jauni cilvēki no vienkāršām ģimenēm, kuri tiek audzināti ar mīlestību, rūpēm un pienācīgiem padomiem, kļūst par līdzsvarotiem pieaugušiem cilvēkiem. Pateicoties labai kammām no pagātnes, viņi piedzimst labās ģimenēs. Turpretī piedzimt ļoti labklājīgā ģimenē, var būt liels šķērslis izaugsmei Dhammas praksē. Ir bijuši daudz cilvēki ar labu

kammu no pagātnes, kas ir pametuši savas labklājīgās ģimenes un uzsākuši dzīvi klosterī. Tādējādi tas, vai cilvēks ir piedzimis bagātā vai nabadzīgā ģimenē, ar labu vai sliktu veselību, nav galvenais pagātnes kammas rādītājs. Daudz svarīgāk ir tas, vai cilvēkam ir pieejama Dhamma, vai viņš to ir spējīgs dzirdēt un praktizēt, īstenot Dhammu līdz Nibbānai.

Pārdzimt var ne tikai cilvēku sfērā. Buda norādīja, ka cilvēku sfēra ir tikai viena no daudzām sfērām. Ir daudz atsevišķas debesu sfēras un arī drūmas zemās sfēras, tai skaitā dzīvnieku sfēra un spoku sfēra. Mēs ne tikai varam nokļūt kādā no šīm sfērām savā nākamajā dzīvē, bet iespējams, ka mēs esam nākuši no kādas no šīm sfērām. Šis izskaidro parastos iebildumus pret pārdzimšanu: “Kā var būt pārdzimšana, ja tagad pasaulē ir 10 reizes vairāk cilvēku, nekā pirms 100 gadiem?” Atbilde uz šo jautājumu ir sekojoša: “Šobrīd dzīvojošie cilvēki ir nākuši no daudz un dažādām sfērām.”

Izpratne, ka mēs ceļojam starp šīm dažādajām sfērām, sniedz mums iespēju izjust cieņu un līdzjūtību pret būtņēm šajās sfērās. Piemēram, ir maz ticams, ka cilvēks ekspluatēs dzīvniekus, ja būs redzējis pārdzimšanas saiti, kas tos saista ar mums.

6. Nav Dieva – radītāja

Buda norādīja, ka Dieva, priesteru vai arī kādas citas būtnes spēkos nav iejaukties tajā, kā attīstās un nobriest kādas citas būtnes kamma. Tādējādi budisms māca cilvēkiem pašiem uzņemt pilnu atbildību par sevi. Piemēram, ja jūs gribat būt turīgs, tad esiet devīgs, uzticams un uzcītīgs, un ja jūs gribat dzīvot debesu sfērā, tad vienmēr esiet laipns pret citiem. Nav Dieva, no kura varētu izlūgties labvēlību, vai citiem vārdiem runājot: “Kas attiecas uz kammas likumu darbību, tad tur piekukuļošana nav iespējama.”

Vai budisti tic, ka kāda augstākā būtne ir radījusi visumu? Uz to budisti vispirms atbildētu ar pretjautājumu: “Par kuru no visumiem iet runa?” Esošais visums no lielā sprādziena laika līdz pat mūsdienām, ir tikai viens no neskaitāmiem visumiem budisma kosmoloģijā. Kad viena visuma cikls noslēdzas, sākas nākamais, un tā atkal un atkal, saskaņā ar bezpersonīgiem likumiem un bez atklājama sākuma. Šajā shēmā Dievs – radītājs ir lieks.

Neviena būtne nav augstākais glābējs, jo dievi, cilvēki, dzīvnieki un visas citas būtnes ir pakļautas kammas likumiem. Pat Buda nebija spējīgs glābt – viņš tikai varēja norādīt uz patiesību, kuru gudrajiem redzēt pašiem. Katram pašam jāuzņemas atbildība par savu labklājību nākotnē, un ir bīstami šo atbildību atdot kādam citam.

7. Ilūzija par dvēseli

Buda mācīja, ka dvēseles nav, un dzīvā būtnē nav atrodamas nekāds būtisks un pastāvīgs kodols. Tā vietā, tas, ko mēs saucam par dzīvu būtni, cilvēku vai kā citādi, ir uzlūkojams kā daudzu atsevišķu daļu un aktivitāšu īslaicīga sanāksšana kopā, – kad viss ir pilnīgots, to sauc par dzīvu būtni, bet kad daļas ir atdalījušās viena no otras un aktivitātes ir beigušās, to vairs nesauc par dzīvu būtni. Gluži kā dators, kas ir savākts kopā no daudzām daļām un aktivitātēm, tikai tad, kad tas ir pabeigts un var izpildīt saskaņotas darbības, to var saukt par datoru, bet kad dators ir izjaukts pa detaļām un vairs nedarbojas, to vairs nesauc par datoru. Nav atrodamas nekāds būtisks un pastāvīgs kodols, ko mēs patiesi varam saukt par datoru, un tāpat dzīvā būtnē nav atrodamas nekāds būtisks un pastāvīgs kodols, ko mēs varam saukt par dvēseli.

Tomēr bez dvēseles joprojām notiek pārdzimšana. Pārdomājiet šo līdzību: budistu svētnīcā deg svece, taču drīz tā izdegs. Mūks paņem jaunu sveci un to aizdedzina ar vecās sveces liesmu. Vecā svece izdeg, bet jaunā svece mirdzoši deg. Kas pārgāja no vecās sveces uz jauno? Procesā bija cēloniska saite, bet nekas konkrēts nepārgāja no vecās uz jauno sveci. Gluži tāpat bija cēloniska saite starp tavu iepriekšējo un šo dzīvi, bet nekāda dvēsele nepārgāja no vienas dzīves uz nākamo.

Patiesi, Buda ir teicis, ka ilūzija par dvēseli ir pamatcēlonis visām cilvēka ciešanām. Ilūzija par dvēseli atklājas caur ego. Dabīga un neapturama ego funkcija ir kontrolēt. Lieli ego grib kontrolēt pasauli, vidēji lieli ego grib kontrolēt tuvumā esošo vidi – mājas, ģimeni, darba vietu, un visi ego cenšas kontrolēt par savu uzskatīto ķermeni un prātu. Šāda kontrole atklājas caur vēlmēm un nepatiku, un to rezultāts ir gan iekšējā miera, gan ārējās harmonijas trūkums. Šis ego cenšas iegūt īpašumus, manipulēt citus un ekspluatēt apkārtējo vidi. Tā mērķis ir paša laime, bet tas nemainīgi rada ciešanas. Tas alkst pēc apmierinājuma, bet piedzīvo neapmierinātību. Ciešanas ar tik dziļām saknēm nevar beigties, kamēr cilvēks dziļas un spēcīgas meditācijas balstītā atklāsmē nav redzējis, ka ideja par “es” un “mans” nav nekas vairāk kā mirāža.

Šīs septiņas tēmas ir paraugs tam, ko Buda mācīja. Noslēdzot šo īso apskatu par budismu, palūkosimies kā šīs mācības tiek praktizētas mūsdienās.

Budisma veidi

Varētu teikt, ka ir tikai viens budisma veids, un tas ir atrodams milzīgā kolekcijā, kurā apkopotas mācības, ko sākotnēji sniedza Buda. Šīs mācības ir atrodamas Pāli kanonā, kas ir seni Teravādas budisma svētie raksti, vispārātzīti kā vecākais un uzticamākais Budas vārdu avots. Teravādas budisms ir dominējošā reliģija Taizemē, Birmā, Šrilankā, Kambodžā un Laosā.

Apmēram 100, 200 gadus pēc Budas nāves Sangha (mūku un mūķeņu kopiena) sašķēlās, acīmredzami, dēļ cīņām par ietekmi Sanghas darbībās. Lēmumu par dažiem strīdīgiem mūku un mūķeņu noteikumiem pieņēma komiteja, kuras sastāva lielākā daļa bija Arahanti (pilnībā apgaismoti mūki un mūķenes), taču šis lēmums bija pretrunā tiem uzskatiem, kurus pārstāvēja kopienas vairākums. Noraidītais vairākums nevarēja ar to samierināties, jo, iespējams, saskatīja Arahantus kā pārlietu ietekmīgus. Laika gaitā neapmierinātie mūki pazemināja augsto Arahanta statusu un galu galā tā vietā pacēla Bodhisattvas ideālu (tiek sacīts, ka Bodhisattva ir neapgaismota būtne, kas trenējas kļūt par Budu). Šī mūku un mūķeņu grupa sākotnēji bija zināma kā Maha Sangha, kas nozīmē “klostera kopienas lielā daļa”.

Gadsimtu gaitā attīstoties, parādījās iepriekš nezināmi svētie raksti, kas mēģināja dot filozofisku attaisnojumu Bodhisattvas pārkumam pār Arahantu. Šo jauno svēto rakstu sekotāji sauca sevi par Mahajānu. Mahajāna paturēja lielāko daļu no Budas sākotnējām mācībām, kuras ķīniešu svētajos rakstos ir zināmas kā āgamas, taču šīs pamatmācības tika pārpludinātas ar daudz un plašām interpretācijām un jaunām idejām.

Budisms, kas izveidojās Ķīnā, un vēl joprojām ir dzīvs Taivānā, atspoguļo šo agro Mahajānas attīstības posmu. No Ķīnas Mahajāna izplatījās uz Vjetnamu, Koreju un Japānu, kur viens no attīstības rezultātiem bija dzenbudisma rašanās. Tibetā un Mongolijā budisms attīstījās vēl vēlāk un tas parasti tiek minēts kā Vadžrajāna.

Budisma svarīgums mūsdienu pasaulē

Mūsdienās budisms gūst arvien plašāku atzinību daudzās zemēs tālu prom no tā sākotnējām mājām. Viscaur pasaulē cilvēki, uzmanīgi izdarot savu izvēli, pieņem budisma miermīlīgo, līdzjūtīgo un atbildīgo dzīves veidu.

Budisma mācība par kamma likumiem piedāvā cilvēkiem taisnīgu, neuzpērkamu pamatu un iemeslu, lai dzīvotu tikumīgu dzīvi. Nav grūti iedomāties kā kamma likumu plašāka pieņemšana palīdzētu jebkurai valstij virzīties uz stiprāku, gādīgāku un tikumīgāku sabiedrību.

Mācība par pārdzimšanu ļauj paraudzīties uz šo īso dzīvi plašākā perspektīvā, dodot vairāk nozīmes tādiem ļoti svarīgiem notikumiem kā piedzimšana un nāve. Izpratne par pārdzimšanu lielā mērā novērš traģiskumu un bēdas, kas saistītas ar nāvi, un vērš mūsu uzmanību uz dzīves kvalitāti nevis tikai tās garumu.

Jau no pašiem pirmsākumiem meditācija ir bijusi pamatu pamats budisma ceļā. Mūsdienās meditācijas popularitāte pieaug, un meditācijas labvēlīgā ietekme gan uz garīgo, gan uz fizisko veselību kļūst arvien zināmāka. Laikā, kad stress ir atzīts kā galvenais iemesls cilvēku ciešanām, nomierinošā meditācijas prakse kļūst vēl daudz vērtīgāka.

Mūsdienu pasaule ir par mazu, lai mēs varētu atļauties dzīvot naidīgi un vieni, un tādējādi tolerance, mīlestība un līdzjūtība ir ļoti svarīgas. Šīs prāta īpašības, kas ir tik būtiskas laimei, tiek attīstītas meditācijas praksē un tad uzcītīgi praktizētas ikdienas dzīvē.

Piedošana, maigums, nekaitīgums un mierpilna līdzjūtība ir labi zināmas kā budisma raksturīgākās iezīmes, un tās tiek sniegtas brīvi visām būtnēm, protams, arī dzīvniekiem, un, kas ir pats svarīgākais, – arī sev pašam. Budismā nav vietas dzīvei ar vainas sajūtu vai sevis neieredzēšanu, nav pat nepieciešams justies vainīgam par to, ka jūties vainīgs!

Šādas mācības un prakse ļauj rasties maigai labvēlībai, nesatricināmam mieram un gudrībai; īpašības, ar kurām budisma reliģija tiek identificēta jau vairāk kā 25 gadsimtus, un kuras ir ļoti nepieciešamas mūsdienu pasaulē. Visā budisma garajā vēsturē, tā vārdā nav noticis neviens karš. Šis miers un tolerance, kas izaug no dziļās un tomēr saprātīgās filozofijas, padara Budas vēsti mūžīgu un vienmēr ļoti svarīgu.

Lai jūs esat veseli, laimīgi un mierīgi.